

Veiledning i bevegelse – strømninger og brytninger i utdanning og profesjon

Bente Ulla¹, Ann Sofi Larsen¹ & Ingrid Femdal²

¹ Fakultet for lærerutdanning og språk, Høgskolen i Østfold, Norge

² Fakultet for helse, velferd og organisasjon, Høgskolen i Østfold, Norge

Korrespondanse: bente.ulla@hiof.no, ann.s.larsen@hiof.no, ingrid.femdal@hiof.no

I februar 2024 møttes 150 deltagere til *Veiledningskonferansen 2024* i Fredrikstad. Konferansen bar tittelen: *Veiledning i bevegelse – strømninger og brytninger i utdanning og profesjon*. Dette temanummeret har blitt skapt i forlengelse av konferansen som var arrangert av Forskningsgruppen *Veiledning i utdanning og profesjon* ved Høgskolen i Østfold. Tittelen på konferansen, som også utgjør tittelen på dette temanummeret, kom til under en lunsj i Høgskolens lokaler med utsikt mot Glomma. Vi koblet bevegelsene i elva til det veiledningsfaglige landskapet som slynger seg gjennom rike viten- og kunnskapsfelt, og videre, på tvers av profesjoner, faginnretninger og tradisjoner. Lik elva, har feltet rikholdige kilder og flere løp som både bryter og forbinder – og genererer krefter. Elva og livet, fag og folk, er endring som både utfordrer og beriker. Nye ansvar åpner seg gjennom variasjoner, forskjeller og tilblivelser (Femdal et.al. 2021; Larsen, Luthen og Ulla, 2021). Istedenfor rene sorteringer av bevegelsene, har vi åpnet for å oppdage problemstillinger som melder seg når veiledning står på dagsorden. Bevegelsene aktualiserer nye og flere reorienteringer, og vi velger å sette frem følgende utsagn fra Pettersen og Simonsen (2010) for å minne oss på at mangfoldet ikke nødvendigvis må temmes:

[Det vil] ... stadig være nye (og gamle) etiske dilemmaer og utfordringer i det praktiske liv som ingen fastlagte retningslinjer er ment eller i stand til å gi utfyllende svar på. Til det er livet for mangfoldig. Samfunnet endres kontinuerlig, og det vil stadig dukke opp nye etiske problemstillinger, gjerne som følge av ny teknologi, nye samfunnsstrukturer og nye tankesett. (Pettersen og Simonsen, 2010, s. 7)

Utsagnet vektlegger hvordan enhver profesjon må forholde seg til dilemmaer som gjør seg gjeldende over tid. Det kaller på en årvåkenhet i profesjonsfaglig arbeid der både tradisjon og innovasjon virker sammen og transformerer både nye og gamle etiske dilemmaer. Under konferansen var Mikhail Gradovki (2024) tydelig på at veiledning opererer i transformative kunnskapssamfunn, hvilket stadig utløser nye utfordringer og behov. Vi må stadig strekke ideer om hvordan veiledning utfordrer – både det som har vært, det som er og det som kommer. Transformasjoner berører både profesjonsutøvere og forskere i feltet. De berører det vi kan, behersker og vet – og det vi ennå ikke kjenner (Reinertsen, Larsen og Ulla, 2022). Men hva skal til for å oppdage nye muligheter i det vi ennå ikke kjenner? Jenny Steinnes (2024) utfordret konferansedeltagerne med følgende spørsmål: Hvordan kan vi – som veiledere, og som pedagoger, bidra til at unge mennesker får tro på mulige fremtider? Steinnes viste muligheter for å la fremtiden stå åpen. Fremtiden er ikke utopisk. *Det skjer her og nå*, sa Steinnes med referanse til Derrida (Steinnes, 2024). Hun gjør oss oppmerksom på at fremtiden allerede er her – gjennom håp og fremtidstro, og hun minner oss på hvordan både engasjement og verdier står på spill når veileder og veisøker møtes til samtale.

Da vi under konferansens avsluttende time inviterte deltagerne til å bidra inn i temanummeret, var vi åpne for at de kunne utvide presentasjonene til både vitenskapelige artikler og gode eksempler fra praksis,

Published: 12.09.2025

Nordisk tidsskrift i veiledningspedagogikk © 2025 The author(s)

This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

DOI: <https://doi.org/10.15845/ntvp.v10i2.4721>

i tråd med *Nordisk tidsskrift i veiledningspedagogikk* (NORDVEI). Temanummeret er utarbeidet etter tidsskriftets formål om å styrke tilhørighet og forskningsaktivitet på feltet. Vi kan nå presentere femten fagfellevurderte vitenskapelige artikler i tillegg til en modell for en forpliktende veiledningsordning for nyutdannede lærere i barnehage og skole (Holst, Lindtorp, Nysveen og Sagen). Temanummeret synliggjør studier av spenninger som har meldt seg som følge av nye samfunnsstrukturer – særlig inn mot endringer av studieprogram og utdanningsløp. Blant annet drøfter forfatterne hvordan omorganisering av studieprogram har utfordret ansvar for veiledning og veiledningsfaglige systemer (Naustheller og Ringen; Paaske, Bakke og Helstad). Videre rettes oppmerksomheten mot endringer i utdanningsløp, som utløser nye krav i møte med den nyutdannede (Madsen og Bjerkholt; Ulvik, Bjerkholt og Madsen). Gjennom temanummeret fremviser flere studier hvordan feltet arbeider med å reorientere seg i nye forventninger og tankesett om likeverdige partnerskap, kollektiv forankring og profesjonelle læringsfellesskap (Lund og Lunde; Mastad). Epistemiske spørsmål kobles inn mot ontologiske premiss, og temanummeret inkluderer artikler som peker mot et utvidet kunnskapsgrunnlag. Kroppslig kognisjon og affektive erfaringer er sentralt for refleksjon og profesjonsutvikling (Ørbækk og Bjerkholt). Oppmerksomheten åpnes mot det vi ennå ikke vet, men som like fullt blir betydningsfullt (Bjelkerud, Aglen, Bern og Hagen). Emosjonelle erfaringer, affekt og følelser er nærværende i flere av artiklene som viser vei til komplekse og sammensatte relasjoner (Helleve; Dalene; Røkke). Gjennom ulike perspektiv utfordres veiledning til å inkludere en multisensorisk tilnærming og kroppslig forankring. I dette temanummeret får vi innblikk i veiledningsfaglige prosesser som utforsker multimodale tilnærminger gjennom tegning (Lundestad) og fotografier (Brennhovd). Den digitale konteksten innbefatter nye erfaringer med kunstig intelligens, som igjen utøser flere etiske dilemmaer i veiledningspraksis (Hvalby). Samlet tematiserer de ulike artiklene profesjonell kompetanse både på individnivå og i kollektive sammenhenger, de åpner perspektiver på veiledning og undervisning og utforsker tverrfaglige spørsmål. Men hvordan er det mulig å etablere forskningsblikk i prosessene? Dette spørsmålet berøres gjennom et metablikk på egen forskningspraksis (Lejonberg, Jacobsen, Hunskaar, Elden, Goldshaft og Sjølie). Kanskje skal vi tilføre hva Uggla (2020) understreker om vitenskap som prosess: “Vetenskapligt tänkande rör sig därför hela tiden fram och tillbaka över gränsen mellan *det verkliga* och *det möjliga*” (Uggla, 2020, s. 20). Samlet tilfører de seksten ulike tekstene samtidsaktuelle problemstillinger og diskusjoner til både utdannings- og forskningsfeltet, til profesjonsutøvere og administrative støttespillere, ja, til alle de som gjennom utdanning og arbeid tar del i veiledningsfaglig praksis.

Vi kan ikke stige ned i samme elv to ganger, sa Heraklit fra Efesos (540-480 f.kr.), for i tiden mellom de to gangene har både elven og personen endret seg. Elvemetaforen var gjennomgående i Heraklits henvisning til virkeligheten og det vi sanser og erfarer (Bondevik og Bostad, 2003, s. 23-24). Heraklit pekte mot bevegelser og forandring, og påminner om at Glomma fortsetter med sine strømminger og brytninger etter konferansedagene i Fredrikstad. Når dette temanummeret nå blir publisert høsten 2025, er det akkurat sendt ut invitasjon til en ny nasjonal veiledningskonferanse i Stavanger. Veilederkonferansen 2026 har tittelen *Profesjonsveiledning i ulike kontekster – tilpasninger, perspektiver og muligheter*. Kanskje møtes vi i Stavanger og kan gjenkjenne det som har vært – samtidig som vi skaper noe nytt.

Gjesteredaktørene for dette temanummeret har vært Bente Ulla, Ann Sofi Larsen og Ingrid Femdal ved Høgskolen i Østfold. Gjennom arbeidet som gjesteredaktører har vi hatt gleden av å følge forandringene i manuskriptene fra abstract til publisering. Det er likefullt flere som har vært involvert i prosjektets ulike faser. Vi vil takke hovedredaksjonen i *NORDVEI*, og særlig Dorthea Sekkingstad, for tillit, tydelighet og vennlig støtte underveis. Vi vil takke fagfellene for grundige og viktige innspill på manusutkast, og til slutt: takk til hver og en forfatter for betydningsfulle bidrag til temanummeret. Forfattere og tittel på artiklene følger her:

«Jeg kan anbefale lærerjobb i Lillestrøm kommune – der blir man godt ivaretatt». Hvordan skape en gjensidig forpliktende veiledningsordning for nyutdannede lærere i barnehage og skole?

Tuva Støvland Holst, Tone Lintorp, An-Magritt Nysveen, Anne Linn Sagen

Fra lærerstudent til lærer i skolen – et veilederperspektiv

Marit Ulvik, Eva Merete Bjerkholt, Janne Madsen

Praksisveiledning som interaffektive møter – et fenomenologisk og enaktivt kunnskapsgrunnlag for refleksjon i veiledning

Trine Ørbæk, Eva Bjerkholt

Hva mer kan veiledning være og bli? En utforskning av tverrfaglige undervisningspraksiser i veilederutdanning

Agnes Westgaard Bjelkerud, Gry Sagmo Aglen, Linn Terese Bern, Dorthe Gunnhildsdatter Hagen

Er skolene klare for kompetansen de nyutdannede lærerne fra den masterbaserte lærerutdanningen har?

Janne Madsen, Eva Bjerkholt

Profesjonsveiledning i barnehagelærerutdanningen – et meningsfullt ansvar med uklare retningslinjer

Henna Naustheller, Linda Geelmuyden Ringen

«Det er fascinerende hvor mye en enkel tegning kan få frem av følelser og tanker». Om bruk av tegning i profesjonsveiledning og utvikling av barnehagelæreres indre personlige suverenitet

Magritt Lundestad

Fotografi som redskap for refleksjon i gruppeveiledning

Maria Brennhovd

«Veien har blitt litt kortere» Å være lærende sammen i mentorordning for veiledere

Beate Lund, Merete Ellen Lunde

Utdanning av profesjonsveiledere på skolens hjemmebane: Innvirkninger på lærerutdanningene og lærerprofesjonen

Line Mastad

Profesjonsveiledning i studiegrupper hvor enkeltstudenter har psykiske plager eller lidelser

Camilla Midtbøen Røkke

Profesjonsveiledning som kollektiv praksis i partnerskap mellom lærerutdanning og skole: Blikk på studentenes praksisstudier og masteroppgaver

Nanna Paaske, Hilde Bakke, Kristin Helstad

Sentimentalisering som didaktisk innholdskomponent i dialogbasert pedagogisk veiledning

Mette Birgitte Helleve

Emosjonell kompetanse som del av veilederes profesjonelle kompetanse: Et konseptuelt bidrag til en utvidet forståelse

Kirsten Marie Dalene

Suitability Assessments in Higher Education: Pitfalls with the Use of Artificial Intelligence in Extended Mentoring

Mette Hvalby

Utilizing the Theory of Practice Architectures in research on mentoring and professional development: A self-study approach

Eli Lejonberg, Hilde Marie Madsø Jacobsen, Tove Seiness Hunskaar, Ingrid Elna Elden, Beverley Goldshaft, Ela Sjølie

Fredrikstad 05.09.2025

Bente Ulla, Ann Sofi Larsen og Ingrid Femdal

Referanser

- Bondevik, H. & Bostad, I. (2003). *Tenkepauser. Filosofi og vitenskapsteori*. Akribe.
- Femdal, I., Larsen, A. S., Lund, B., Luthen, G., Jensen, M., Sträng, R., Tjøstolvsen, I., & Ulla, B. (2021). Kunnskapsmegling i tverrprofesjonelle veiledningsmøter. Å bevege seg "på tynn is". *Norsk Pedagogisk Tidsskrift* 105(5), 455–466. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2987-2021-05-04>
- Gradovki, M. (2024). Veiledning i transformative kunnskapssamfunn: utfordringer og behov. Keynote foredrag under *Den nasjonale Veiledningskonferansen 2024. Veiledning i bevegelse -strømninger og brytninger i utdanning og profesjon*. Fredrikstad, februar 2024.
- Larsen, A. S., Luthen, G. & Ulla, B. (Red.) (2021). *Tillit, tenkning og trøbbel i profesjonsrettet veiledning*. Gyldendal Akademiske.
- Pettersen, K. S. & Simonsen, E. (2010). *Anerkjennelse og profesjon*. Cappelen Damm Akademisk.
- Reinertsen, A. B., Larsen, A. S. & Ulla, B. (2022). Hvordan tenke framtiden – en annen enn det som er nå. I A. R. Moxnes, T. Wilhelmsen, S. Øverås, M. O. Santana, T. K. Aslanian (Red.), *Barnehagelærer-utdanning i endring -å forske på egen undervisningspraksis*. Universitetsforlaget.
- Steinnes, J. (2024). Veilederen ved Urds brønn. Veilederen, verdibegreper og det messianske. Keynote foredrag under *Den nasjonale Veiledningskonferansen 2024. Veiledning i bevegelse -strømninger og brytninger i utdanning og profesjon*. Fredrikstad, februar 2024.
- Uggle, B. K. (2019). *En strävan efter sanning – Vetenskapens teori och praktik*. Studentlitteratur.